

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ :

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ—ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1933

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Τόδε ματωενθήρεον

ΠΕΡΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Οί άνθρωποι με τὰ ρευστά όνειρα και τούς άτρώδεις πόθους

Υπάρχουν άνθρωποι που κοιτάν προς τη ζωή με το σκυθρωπό πρόσωπο και το ξεχασμένο βλέμμα έξοριστων της Σιβηρίας που θα κούταζαν απ' το παράθυρό τους, μέσα στην καρδιά του χειμώνα, να πάρει το χιόνι πάνω στα χιόνια. Όλα τους φαίνονται όμοιομορφα, άδεια και πλημμετικά. Στο συμπόσιο της ζωής δέ δείχνουν ούτε βουλμία, ούτε θεωρηβώδη ικανοποίηση. Κριτάν τη σάση χορτασμένων. Τίποτα δέν τους ένθουσιάζει και δέν τους μεθάει. "Ό,τι άλλοι άνθρωποι θεωρούν έξαιρετική τύχη, αυτοί τ' άφίνουν μ' άταγοήτευση να πέσει από τά χέρια τους. Όνειρεύονται πάντα κάτι άλλο και ποθούν πάντα κάτι περισσότερο. Άλλά δέ μπορούν ποτέ να τό κάνουν συγκεκριμένο. Τά όνειρά τους είναι ρευστά κ' οί πόθοι τους άτρώδεις: δέν έχουν ποτέ μιá μορφή και τό περιεχόμενό τους είναι κάθε σαγήνη διάφορο. Η ζωή τους περνάει σχεδόν χωρίς πράξεις και χωρίς πραγματοποιήσεις κανενός είδους — σ' ένα Γαλαξία αναριθμητων και νεφελωδών ρεμβισμών. Κάθε πράξη τους φαίνεται ελάττωση και κάθε πραγματοποίητη περιορισμός. "Ό,τι αυτοί θάθελαν για να αισθάνονται πως ζοϋν, θάταν ή άμεση πραγματοποίητη κ' ό άδιάκοπος μετασχηματισμός, — χωρίς καμία από μέρο; τους προσάθεια, — όλων των εικόνων κ' όλων των καταστάσεων που δημιουργεί, κάθε στιγμή, ή φαντασία τους. "Ό,τι αυτοί θάθελαν, θάταν να ζοϋν άδιάκοπα σ' ένα κλίμα παραμυθιοϋ, — ελεύθεροι από τούς περιορισμούς του χρόνου και του διαστήματος, ελεύθεροι ακόμα κ' από τούς περιορισμούς του ίδιου του κορμιού τους: Νάσαι μέσα στο μεγάλο εκείνο πλοίο που περνάει στο βάθος του θαλάσσιου όρίζοντα όταν αυτοί βρίσκονται στην παραλία, νάσαι καθισμένοι στο κατώφλι της άνθισμένης εκείνης βίλλας που τη βλέπουν περνώντας μ' ένα τραίνο, να μεταμορφώνονται σε πρόσωπα της ιστορίας και του θρύλου, να μεταφέρονται στιγμιαία από έναν τόπο σε άλλον κ' από μιá κατάσταση σε άλλη, να ζοϋν έξαισιες περιπέτειες και μοναδικούς έρωτες, νάσαι, τέλος, ό,τι λαχταροϋσε ό "Άγιος Αντώνιος του Φλωμπέρ, — όλο τό πνεϋμα κ' όλη ή ύλη, δηλαδή Θεοί...

Δέν πρόκειται για τρελλούς, γιατί ό,τι οί άνθρωποι αυτοί όνειρεύονται και ποθοϋν, ύψηξε μιá έποχή που τό έζησαν πραγματικά. Άν σήμερα τό βλέμμα τους είναι πένθιμο, είναι γιατί δέν ξαναβρίσκει τίς λαμπρότητες και τίς μαγίες

που άλλότες τό φώτιζαν. Άν όλα τους φαίνονται άνούσια, είναι γιατί έχουν ακόμα ζωηρή στα χείλια τους τη γλυκύτετη γεύση ενός συμπόσιου έξαισιου. Άν έχουν τό ύφος έξοριστων, είναι γιατί πραγματικά είναι έξοριστοι: Είναι έκπρωτοι άγγελιοι που διατηροϋν τη νοσταλγική άνάμνηση ενός χαμένου παραδείσου...

Ό χαμένος αυτός παράδεισος είναι ό κόσμος της παιδικής τους ήλικίας, — ό μοναδικός και μυστηριώδης τόπος της τέταρτης διάστασης.

Στόν τόπο αυτόν, ό χρόνος είναι άγνωστος και τό διάστημα δέν άποτελεί έμπόδιο. Τά σύνορά του άγγίζουν από τη μιá πλευρά την πραγματικότητα κ' από την άλλη χάνονται μέσα στο άπέραντο βασίλειο της φανταστικότητας: έτσι, φαντασία και πραγματικότητα ένώνονται και συγκεντροϋνται σ' αυτόν σ' ένα και τό ίδιο πράμα. Η ζωή, Έκει, δέν είναι μιá κατάσταση που ύπάρχει και που στέκει άντικρυ στόν άνθρωπο: είναι μιá άδιάκοπη προέκταση του έαυτού του, — κάτι σαν την προέκταση ζωντανών σκυών στο λευκό και παρθένο πανί του κινηματογράφου. Κάθε πράμα, Έκει, μπορεί, χωρίς να χάσει την πραγματική του ύπόσταση, να πέρνει τά πιο ποικίλα σχήματα και τίς πιο παράδοξες όντότητες χωρίς, κ' αυτές, νάσαι λιγότερο πραγματικές. Κάθε βήμα, Έκει, είναι μιá ανακάλυψη — κ' όμως ό τόπος αυτός διατηρεί άδιάκοπα τό γοητευτικό, κ' άνησυχαστικό μαζί, μυστήριο του άνεξερεϋνητου, γιατί είναι σ' άέναιο μετασχηματισμό. Άλλ' ό,τι είναι ακόμα πιο θαυμαστό στόν κόσμο αυτόν, είναι ή γεύση της γοητείας που έχει κανείς απ' όλα τά πράματα κ' απ' όλες τίς στιγμές, ή έντατικότητα της ζωής και τό θάμβος της. Τίποτα, τίποτα στόν κόσμο της πραγματικότητας δέν μπορεί να δώσει την ίδια παλμώδη χαρά, τον ίδιο γλυκασμό εύτυχίας!

"Όλοι μας ζήσαμε στόν τόπον αυτό. Οί άνθρωποι όμως που γι' αυτούς μιλω δέν στάθηκαν άπλοι του μόνο ύπήκοοι, όπως οί περισσότεροι μας. Γεννημένοι με μιá ψυχή πιο άγνή και με μιá φαντασία πιο δυνατή, ύπήρξαν οί έξερεϋνητές του κ' οί βασιλιάδες του. Πήγαν μακρότερα απ' όλους μας, είδαν θαυμαστότερα πράματα, χάρηκαν έντονότερα, δημιούργησαν περισσότερα. Γι' αυτό σήμερα περιφέρουν στη ζωή την πικρία και την ύπερηφάνεια έξοριστων — ένψ οί άλλοι έμεις ζοϋμε σ' αυτήν σαν μετανάστες. Γι' αυτό όνειρεύονται άδιάκοπα ύπέροματρα πράματα — όταν όλοι οί άλλοι έμεις έχουμε συνθηκολογήσει με την πραγματικότητα. Είναι οί άνθρωποι που γιατί έχουν πάρα πολλά να ξεχάσουν, δέ μπορούν να ξεχάσουν...

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ